

Nauja lietuvių bendruomenė Kipre

Dalia STAPONKUTĖ

2018 m. lapkričio 4 d., įvyko Visuotinis-steigiamasis lietuvių, gyvenančių Kipre, susirinkimas ir oficialiai įsteigta dar viena pasklidusių po pasaulį lietuvių bendruomenė: Kipro Lietuvių Bendruomenė, ilgainiui tapsianti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės dalimi.

Kiekvienas įvykis ar istorinis virsmas sulaukia savo laiko ir palankių objektyvių sąlygų. Lietuvių veikla Kipre žinoma nuo praeito amžiaus paskutiniojo dešimtmečio pradžios, tačiau organizuotos bendruomenės iki šiol nebūta. Štai man atvykus gyventi į Kiprą 1989-ųjų pabaigoje, buvau vienintelė lietuvė, o dabar atsidarius feisbuko paskyrą „Lietuviai Kipre“ stebina didelis narių skaičius – 5564. Tikslios statistikos apie nuolat Kipre gyvenančius lietuvius nėra, tačiau įvairūs šaltiniai, įskaitant Lietuvos ambasadą Atėnuose, byloja, kad jų esama apie 760.

Kadaise ieškodavau kiekvieno lietuvių saloje, nepraleidau progos susitikti ir su Vytautu V. Landsbergiu, ir Lietuvos graikų bendrijos vadovu Nikolajumi Medvedevu, ir kitais, praeito amžiaus pabaigoje atvykusiais į Nikosiją megzti Lietuvai ir Kiprui naudingų ryšių. Kokią sunkesnę arba, atvirkščiai, iškilmingesnę valandą tekdavo pasitelkti ir ambasadorių Romo Misiūno, Vidmanto Povilionio ir jo žmonos Veronikos Povilionienės pagalbą ar patarimą, sprendžiant pilietines ar kultūrinės savo ir kitų lietuvių dilemas. Viename iš savo esė „Kita bendruomenė“ kultūros spaudoje 2009 m. esu rašiusi, kad jaučiuosi kaip pirmosios pagalbos sesutė, galinti padėti Kipro lietuvių „kūnui“, kai šito prireikia, ir pažįstanti jį iki „menkiausią sutrenkimą“. Galima sakyti, buvau vis „kitokios bendruomenės“ liudininke.

Pirmosios kregždės „lietuvių bendruomenėje“ buvo kelios lietuvių šokėjos, atvykusios dirbti Kipran 1996-aisiais, o vėliau sukūrusios lietuviškas ir kiprietiškas šeimas. Pamenu netikėtą vienos jų skambutį man: „Skaičiau jūsų straipsnį. Gyvenu Nikosijoje. Sunku pakelti nostalgiją. Susitikime.“ Nepaisydami mūsų profesinių skirtumų, kartu auginome vaikus ir šventėme šventes, ir mūsų vaikai, šiandien jau suaugę, kalba lietuviškai. Vėliau maloniai nustebino pirmoji lietuvė ir

turkų okupuotoje Kipro šiaurėje, dabar jau aktyvi bendruomenės narė Rūta Gaidytė, atsikrausčiusi su vyru gyventi ten, kur užsieniečių tada, 1998-aisiais, būta vos keli. Jau šio amžiaus pradžioje Kipre pagal Europos sutartis dirbę inžinieriai Matas Daulenskis ir Žygimantas Vaitkus pirmieji bandė burti saloje bendruomenę, kvietė koncertuoti ir Andrių Mamontovą, bet po kelerių metų profesija juos išviliojo į kitas šalis. Per paskutinį dešimtmetį į Kiprą gyventi atvyko gausus būrys, šimtai lietuvių, ir jie su tokia gilia nostalgija kaip anksčiau nebeieško vienas kito, tačiau poreikis bendrauti ir smalsumas, kaip Kipre gyvena „kitas lietuvis“, niekur nedingo. Atėjo laikas, kai prireikė vieno „bendro centro“ ir organizuotos veiklos tam, kad galima būtų susitikti, susipažinti su lietuvių „kartų“ istorija, suvokti kiekvienos jų problemas, kurios kartojasi, tačiau kiekvienai kartai atrodo vis naujos. Emigracijoje kartos, regis, padažnėja – tarsi pagreitintoje kino juostoje. Kartų skirtumus tarp emigrantų galima pastebėti ne kas dešimtį kaip Lietuvoje, bet netgi kas penkerius metus. Ko gero, penkeri metai – tai tas laiko tarpsnis, kai išmokstama geriau kalbėti vietos kalba ir „emigranto statusas“ pamažu ima keistis: įsilieji į šalies gyvenimą kartu su vietos žmonėmis, gal net gauni teisę balsuoti ir savo buvimu keiti naują šalį savo naudai. Tiesa, Kipre dažnas neseniai atvykęs užsienietis, o ir lietuvis, naiviai pagalvoja, kad „čia galima gyventi ir mokant tik anglų kalbą“ – be valstybinės graikų ir turkų kalbos. Tačiau iš tikro taip nėra – gyvenimas be valstybinės kalbos svečioje šalyje stokoja pilnatvės ir neleidžia pakilti socialinės padėties laiptais „aukščiau“. Lieki amžinas emigrantas, nors ir gerai uždirbantis. Tereikia įsivaizduoti tokią nuostatą turintį užsienietį Lietuvoje... Šia prasme Kipras yra tarsi „mikroskopinės“, kosmopolitiškosios JAV: atrodo vienaip, o yra kitaip, ir reikia labai daug gyvenimo laiko įsitvirtinti ir suprasti šalį. Tad vienas Kipre gyvenančių lietuvių bendruomenės tikslų visados buvo ne tik lietuvių išsaugojimas, bet ir suartėjimas su Kipru.

Visuotinio steigiamojo lietuvių susirinkimo Kipre akimirka. D. Staponkutės nuotr.

Viena palankių aplinkybių, paskatinusių Kipro lietuvius organizuoti bendruomenę, tai – Lietuvos politika išeivijos bendruomenių atžvilgiu ir pokyčiai Lietuvos ambasadoje Atėnuose. Atvyko naujas Lietuvos ambasadorius Graikijai ir Kiprui Rolandas Kačinskas, turintis tvirtą nuomonę bendruomenės klausimu: „Telkitės. Šito reikia pirmiausia jums.“ Jis pats, talkinamas ambasados darbuotojų, ėmėsi

burti Graikijos ir Kipro lietuvius, organizuoti bendrus susitikimus, vienas kurių vyks Kretoje šių metų lapkričio 10-11 d., ne kartą svečiavosi Kipre įvairių valstybinių švenčių ir Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio proga. Dažnesnis lietuvių bendravimas su garbės konsulu Nikosijoje Chrisčiu Christoforou suartino konsulą ir Kipre gyvenančius lietuvius, ir konsulas dosniai pasiūlė lietuvių susibūrimams savo kontorą, ir t. t. Žinoma, nieko nebūtų buvę be pačių Kipro lietuvių, tų, kurie visados buvo aktyvūs bendruomenininkai ir „lieptai“ tarp šalių, sutelkę nedidelį steigiamąjį komitetą, sudarę būsimos bendruomenės įstatų projektą. Ši misija teko man, kaip labiausiai patyrusiam bendruomenės nariui, o man talkino Kristina Zaveckaitė, Rūta Gaidytė ir Monika Stonkutė. Savo džiaugsmui sulaukėme draugiško atsako net iš 42 įvairiuose miestuose gyvenančių Kipro lietuvių, pasiruošusių tapti naujos bendruomenės nariais!

Praeitą savaitgalį, lapkričio 4 d., į visuotinį steigiamąjį susirinkimą Nikosijoje, susirinko 26 lietuviai. Dauguma jų – jaunesnės kartos, kurių amžiaus vidurkis siekia apie 35 metus ir kurie atvyko gyventi į Kiprą per paskutinįjį dešimtmetį. Tai – įvairių teisinių ir auditorinių, marketingo, inžinierinių ir turizmo sričių specialistai, jaunos mamos, grožio salonų savininkės – ir visa byloja, kad šios kartos poreikis bendrauti ir būti kartu yra stipriausias. Žinoma, laikas parodys, ar tai galėjo būti paprasčiausias sutapimas: vyresnieji gal prisijungs prie Bendruomenės vėliau, bet, manau, kad jų šiuolaikinės emigracijos bangose yra tiesiog mažiau. Juk netgi atotrūkis amžiaus ir patirties atžvilgiu tarp manęs kaip „pirmtakės“ ir gausių „naujųjų“ Kipro gyventojų yra didžiulis. O gal „vyresnieji“ Kipro lietuviai išitraukę į „gilesnes“ gyvenimo dramas ir vaidmenis... Regis, šiuolaikinėse Bendruomenėse nereikia ieškoti dėsningumo – tai labai lakios ir kintančios struktūros. Gal dėl to skirtumas tarp organizuotos ir laisvos bendruomenės kartais atrodo beveik nematomas.

Susirinkimo metu pasakojau apie Kipro lietuvių istoriją ir galimybes, apie lietuvių bendruomenės svetur ir jų veiklą. Deja, neužteko laiko visiems susipažinti artimiau. Susirinkusieji, iš anksto perskaitę Įstatus, išsakė savo pasiūlymus ir kvietė vienas kitą savanoriais į pirmąją Tarybą, vienerius metus vadovausiančią Kipro Lietuvių Bendruomenei. Po metų laukia kiti rinkimai. Susirinkimas nusprendė, kad Tarybai reikia keistis dažnai ir įtraukti į bendruomenės veiklą kuo daugiau Kipre gyvenančių lietuvių iš visų miestų.

Kipro Lietuvių Bendruomenės Taryba (iš kairės): Andrius Pluskys, Dalia Staponkutė, Jurgita Sinkevičiūtė-Georgiou, Vita Gedmantaitė-Rozario, Gediminas Burba, Ieva Žemonytė, Ernesta Kazlauskaitė-Tsakona, Ina Kyriakou

Ilgai kuravusi lietuvių veiklą Kipre, nutariau perduoti „estafetę“ naujiems bendruomenės nariams, sutikusi būti „garbės pirmininke“, kuri dalinsis patirtimi ir žiniomis, o naujos Tarybos nariais panoru ir sutiko būti: Ernesta Kazlauskaitė-Tsakona iš Nikosijos, prieš metus atvykusi Kipran iš Bulgarijos, kur buvo aktyvi Bendruomenės narė, turinti patirties pedagogikos ir gyvybės draudimo srityse; Raimondas Dangutis iš Nikosijos, atvykęs Kipran iš JAV ir turintis patirties Amerikos lietuvių bendruomenių veikloje; Gediminas Burba iš Nikosijos, buhalterijos specialistas ir firmos direktorius, sutikęs tvarkyti išdą; Ina Kyriakou ir teisininkas Andrius Pluskys iš Larnakos, bursiantys Bendruomenės narius savo mieste; Jurgita Sinkevičiūtė-Georgiou ir Vita Gedmantaitė-Rozario, keliolika metų gyvenančios Limasolyje, kursiančios lietuvišką mokyklėlę; Giedrė Razmantaitė iš Pafo, telksianti Pafo lietuvius vykdyti bendros veiklos.

Regis, turime naujo tipo bendruomenę, nes įstabu tai, kad naujoji Kipro Lietuvių Bendruomenė ir jos Taryba puikiai atspindi „lakių“ ir paslankių, nuolat keliaujančių užsienio specialistų bendruomenių tikrovę. Jų Kipre šiandien iš įvairių šalių jau 52. Jų narius sunku pavadinti emigrantais ir peršasi mintis, kad „emigrantas“ yra atgyvenusi sąvoka, o su jos „nyksmu“ kis ir tokios sąvokos kaip „tėvynė“, „piliėtis“, „valstybė“...

pasauliolietuvis.lt